

HIDVÉGARDÓI Krónika

IDŐSZAKOS KÖZÉLETI ÚJSÁG

Megjelenik Hidvégardó Község Önkormányzatának támogatásával

**Békés Karácsonyi
Ünnepeket és Boldog Új
Évet
kíván a Krónika
Olvasóinak
a Szerkesztőség**

A TARTALOMBÓL

Fény gyullad ki a falu felett.....	2	A szaloncukor története	8
Milyen napokat várunk?	2	A család fontos, az élet alapja	9
A karácsony szimbólumai	3	Próbáld meg lazítani!	9
A szeretet – mint útmutató	3	Értéktörző Bódva-völgy	9
Hidvégardó a szadvári uradalomban	4	Kamatós pénzek	10
Ágfay Antalra emlékezünk... ..	5	Mindenkit haza várnak!	11
Hidvégardóról a tv-ben, újságban	5	Világgazdasági válság	11
Betekintés a Képviselőtestület munkájába	6	Gyilkos vérrögök: küzdelem a trombózis ellen	11
XII. Ardói Szüreti Kulturális Fesztivál	6	A homeopátiáról	12
Óvodánk múltja és jelene	7	Több kalória száll el a hidegben	12
Tájékoztató a háziorvosi szolgálat működési rendjéről	7	A levesfogyasztásról	13
A németek Halásznai tanítanak	8	Téli növényápolás	14
A TÁMOP1.1.2 megvalósulása az edelényi kistérségben ..	8	Sport eredmények	14

VIDÉKFEJLESZTÉS – FALUMEGÚJÍTÁS HIDVÉGARDÓBAN

Magyarországon az egyes kistérségek közötti fejlettségbeli különbségek sajnos generációkról generációkra öröklődő társadalmi igazságtalanságokat szültek. Számos kistérségben még ma is növekvő probléma a szegénység, a munkanélküliség, a működő vállalkozások és a minőségi közszolgáltatások hiánya. Ennek orvoslására 2008-tól a Magyar Kormány és az Európai Unió támogatásával elindult egy nagyszabású felzárkóztatási és fejlesztési program a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben, így Edelény térségében is.

Fő üzenete ennek az összetett fejlesztési programnak a következő

Nem mondunk le senkiről!

A program célja, hogy a vidéken élő helyi szereplőket – köztük az önkormányzatokat, civil szervezeteket és vállalkozásokat – mozgósítva összeálljon a legszükségesebb beruházások és programok listája. Ezek hazánk és az EU támogatásával megvalósulva leginkább hozzájárulhatnak az adott kistérség fejlődéséhez a helyi gazdaság dinamizálásához, az infrastruktúra

fejlesztéséhez, a foglalkoztatás bővítéséhez, valamint a társadalmi és földrajzi mobilitáshoz a Schengeni határnyitás után.

Ennek keretében elsőként zöld utat kapott Hidvégardó legnagyobb volumenű infrastruktúra fejlesztési programjának

a szennyvízcsatornázásnak és tisztításnak

a megvalósítása az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Új Magyarország Fejlesztési Terv 85,5 %-os egyszeri vissza nem térítendő támogatásával. A település eddigi történelmének legnagyobb beruházása a helyi Szennyvíztársulat 2009 első hónapjaiban történő megalakításával veszi kezdetét. A többlépcsős szervezőmunka falugyűlés megtartásával indul januárban, ahol részletes tájékoztatást kapnak az ott megjelentek.

Mindenki névre szóló meghívót fog kapni a rendezvényre, ahová szeretettel hívjuk és várjuk az érintetteket.

az Önkormányzat

FÉNY GYULLAD KI A FALU FELETT...

Új gondolat, szándék, akarat járja át a szívünket.

Miközben rácsodálkozunk a fellobbanó, karácsonyt megelőző fényekre, érezzük, hogy ezeknek a fellobbanása nemcsak hív, hanem küld is minket. Küld azokhoz, akiknek olyasvalami hiányzik az életükből, amit csak a fény szimbolizálhat igazán.

2000 esztendeje, egy pici gyermek jászlánál jelentek meg azok, akik ráéreztek, hogy fényben kell megfűrösztetni az arcukat és a szívüket. Életerejük ez a fény, mert az által válhatnak ajándékokká azok számára, akiknek a sorsa nekik nagyon fontos. Egy költőnk fogalmazta meg, nagyon szépen, mi az ember – és benne a keresztény ember, - hivatása ebben a világban: „Fényt gyűjtani, miként a Messiás!”

Az én szívemben egyre erősödik a gondolat: vajon elegendő-e az én fényem, az én szeretetem azoknak, akiket rám bízott az Isten? Aztán épp Ő, a betlehemi Gyermeke nyugtat meg: „Az a fény, amelyet én gyűjtök a szívedben, pontosan azzal az intenzitással ég, hogy mindenkinek jusson belőle, aki belőled akar fényt, meleget „vételezni”.

Köszönöm Neked, Betlehemi Gyermeke, hogy ennek a falunak a közösségében élhetek.

Köszönöm Neked, hogy vannak társaim, akik épp úgy készek odafigyelni másokra, és árasztani a Te fényedet, ahogyan azt Te tetted.

Köszönöm Neked, hogy éber szemet adsz nekünk, hogy észrevegyük, ha mások homályba, vagy épp a magány, a lelki sötétség reménytelenségében élnek. Add, hogy legyen figyelmünk, szeretetünk rájuk.

Töltse meg a Betlehemi Gyermeke otthonainkat az ünnep, az Ő érkezésének fényével, hogy valamennyien ráébredjünk: mennyire fontosak vagyunk mi, mindannyian – „pásztorok, királyok, angyalok”, - az Isten-gyermeknek. És mennyire nélkülözhetetlenek vagyunk egymás számára.

Kívánom, hogy Hidvégárdó minden lakója érezze, amit Krisztus sugall a lelkünkbe: Szeretetre alkalmas, és szerethető ember vagy! Ne hagyj, hogy ezt a képességedet bármi is elhomályosítsa benned. Hidd el, hogy ennek a falunak, közösségnek szüksége van Rád! És csak Veled együtt lát szívösen minket Jézus az ő jászlánál.

Nagyon boldog karácsonyt, és a karácsony melegével indított új esztendőt kívánok a falu minden lakójának, áldásomat adva mindenre, ami emberi:

János atya

MILYEN NAPOKAT VÁRUNK?

Azokban a napokban megjelent Keresztelő János, és ezt hirdette Júdea pusztájában: „Térjete meg, mert elközelített a mennyek országa!” Máté 3, 1-2

"Azokban a napokban". Milyen napok ezek a napok? A Jézus Krisztus jövele előtti napok. Hiszen tudjuk, hogy advent van. Advent és várakozunk, mindenki vár valakire vagy valamire. Ki jó és szép múltó dolgokra, ki pedig jó és szép múlthatatlan dolgokra. Isten valami csodálatos dolgot készített el számunkra erre a karácsonyra is. Ne higgyük, hogy Isten azt akarja, hogy gyermekei itt a földön szomorúak és elkeseredettek legyenek.

Azt akarja, hogy örüljünk és boldogok legyünk. De minek, lehet örülni? Ajándéknak, sikernek, evésnek-ivásnak, talán éppen egymásnak?

Azokban a napokban - mondja az Igénk, eljött Keresztelő János. Hát nem Jézus? Jézus előtt járt az útkészítő. Keresztelő Jánosnak ez volt a mondanivalója: Jön Jézus, készítsétek az útját! Ezekben a napokban, tehát örüljünk Krisztus születésének és örüljünk, hogy minden emberért jött erre a Földre, aki be akarja fogadni őt. Vajon mi milyen napokat élünk meg. Olyanokat amilyeneket szeretünk volna, vagy egy kicsit másképpen alakult? Vannak, akiknek egészen mást hozott ez az esztendő, mint amit várt, jobbat vagy rosszabbat, többet vagy kevesebbet. Igazából azonban csak az lehet boldog, akinek Jézus Krisztust, az Ő szeretetét és jóságát hozta. Hozta úgy, hogy mindenben meglátom az Ő akaratát, és megengedő rendelkezést és tiszta szívvel tudok előtte állni, mert kész a szívem Istenem tenéked.

Egy család története szerint apa és két fia bányászok voltak. Az apa és az egyik fiú már befogadta Jézust, új életük volt. A másik fiú még ellenállt, sőt ahogy kérlelték még keményebb lett. Mind a hárman egy tárnában dolgoztak, akkor is amikor egy alkalommal a tárna beszakadt. Abban a pillanatban megértették, hogy el vannak zárva a világtól, nem lehet hozzájuk érni. Tudták, hogy a mentők sokára fognak hozzájuk jutni, mert mélyen vannak. Egyre lassabban égtek a bányászlámpák, fogyott az oxigén, végül elaludt mind a három lámpa. Ott voltak a sötétben. **Az apa és fiú kérték a másik fiút: Jancsi, még elfogadhatod Jézust, itt az utolsó pillanat, Jancsi, meghalunk. Ha eddig nem kellett, ezután sem kell, ha meghalok, hát meghalok, mondta a fiú, hagyjatok nekem békét.** A végén már ott feküdtek mind a hárman a földön. Isten hallotta a kettő imádságát. Egyre halkabban szólt. Készültek haza. **Az apa utolsó mondatai: Úr Jézus ne hagyj elveszni a fiam, Úr Jézus könyörülj a fiamon, ne engedd elkarhozni a fiamat.** Aztán néma csend. Hosszú órák teltek el, míg végre odaértek a mentők és felvitték a három holttestet. Élesztgetési kísérletek újra és újra, hátha mégis. És egyszer valaki felsikolt: egy él! Ugye tudjátok melyik? Jancsi. Amikor magához tért a kórházban, az első gondolata ez volt: az apám imádsága! Isten meghallgatta az apámat. Aztán amikor felépült, egy szomorú ember járt istentiszteletről istentiszteletra. Nem hallott mást, csak az ítéletet. Rettenetes pokol volt. Sokan imádkoztak érte a gyülekezetben, de látták, hogy hiába. A bűneit látja csak, de nincs kegyelem. Advent van, de nincs Jézus. Aztán egyszer csak felzokogott Jancsi, mert mégis csak megértette, hogy Jézus érte is megszületett és meghalt, hogy neki is megbocsátotta a bűneit. Advent után karácsony lett, nagy öröm lett. Ez a fiatal ember lett az egész környék legáldottabb igehirdetője. **Senki nem tudta úgy mondani, olyan hálásan, olyan könnyesen, olyan valóságosan, hogy értitek-e: értem, nyomorult bűnösért, akit az apja szava nem hatott meg, aki az utolsó pillanatban is keserúséget okozott apjának, - értem, értem jött Jézus. Testvér adventben élsz? Lesz-e karácsonyod ezen az ünnepen? Lesz-e igazán nagy örömed? Megérted-e hogy Jézus Krisztus érted is megszületett és meghalt a Golgotán? HISZED-É EZT???**

Meleg Attila református lelkipásztor

A KARÁCSONY SZIMBÓLUMAI

Gergely pápa öröksége

Karácsony időpontjának eredetét heves viták övezik. Egyfelől Sextus Julius Africanus nevű, harmadik századi történetíró i.sz. 1. március 25-ére számolta ki az angyali üdvözlés napját, s ehhez kilenc hónapot hozzáadva javasolta december 25-ét Jézus születésének ünnepéül. Másfelől a Julianus-naptárban december 25-ére esett a téli napforduló, és ekkor tartották a Római Birodalom különböző vallásainak napisteneit egyszerre megünnepelő Sol Invictus-fesztivált is. A téli napforduló, mint a sötétség felett diadalmaskodó nap szimbóluma, ebben az időszakban fonódott össze a gonosz felett diadalmaskodó, megváltó Krisztus hagyományával.

Az ajándékozás hagyományát szintén Rómában, a december 17-étől 23-áig tartó saturnáliákon találjuk meg először, és azóta számos formában jelent már meg (a középkorban például a földbirtokos és földesúr közti ajándékozásként), a vallásos ünneptől független szokásként.

A karácsony számos kelléke a keresztény térítő által legkésőbb elért észak-európai Yule-ünnepekből származik – I. Gergely pápa javaslata volt, hogy a misszionáriusok engedjék a pogányoknak a helyi ünnepek megtartását, viszont keresztény szellemben értelmezzék újra őket. A fadísztítás, a borostyán, a fagyal és más örökzöldek használata (szintén a halál feletti győzelem jelképeként) ide vezethetők vissza. A sok helyütt december 24-én megjelenő Téalapó/Mikulás alakja is csak részben köthető Szt. Miklóshoz, a skandináv hagyományban ugyanis Ódin főisten nyolclábú lovával épp a napfordulókort vágtat át az égen.

Míg a karácsonyi főételek modern kori sokasága (hal, pulyka, disznó vagy akár a keleti ortodox, húsmentes karácsonyi vacsora) különböző hagyományok leszármazottai, a mai magyar karácsony az esti ételek, például a ponty esetében német, az édességek tekintetében pedig osztrák eredetű. A bejgli és a szaloncukor XIX. századi jövevények, és nem igazán bírnak szimbolikus töltettel, habár a mákos bejgli mákját (a korábban az újév-karácsony egybeesése miatt szintén ekkor fogyasztott babhoz és lencséhez hasonlóan) a bőség, a diót pedig az almához hasonlóan az egészséges elhozójaként tartották számon.

A SZERETET – MINT ÚTMUTATÓ

Mikor vonatra, autóbuszra szállunk az emberek olyan unott, érzéktelen arccal néznek egymásra, mintha semmi közük nem lenne a másikhoz.

Ha azonban felszáll egy édesanya a gyermekével, mindjárt megváltozik a helyzet. A gyermek nem tagadja meg önmagát. Hangosan beszél, kérdésekkel ostromolja édesanyját, érdeklődik minden iránt. S csodák csodája, felengednek a fagyos tekintetek, a száj mosolyra nyílik, az arc szeretetet sugároz. Miért? Mert közjük lépett az ártatlan gyermek.

Képletesen ez a föld is egy óriási autóbusz. Rengetegen utaznak rajta, mindenféle emberek.

Robog az autóbusz, eltévesztette az útját. S erre a buszra belépett több mint kétezer évvel ezelőtt egy édesanya mosolygó gyermekével. A gyermek, aki Jézus volt megmutatta a helyes irányt. Béke és nyugalom vette körül az utasokat.

A kisebb településekre, mint a mi falunkra is hosszú időn át jellemző volt az emberek összetartozása, a nyitottság, egymás megbecsülése, tisztelete, a béke és a nyugalom.

A hasonlatunknál maradva, ma a nagy világi zűrzavarban az autóbuszunk mintha eltévedt volna.

Rossz irányba haladunk?

Nem csoda, hiszen rohanásban, állandó feszültségben, indulatok viharában, érdekellentétek halmazában, küzdelemben élünk.

Éppen ezért álljunk meg, ha csak egy pillanatra is ezen az ünnepen!

Csendesedjünk el, s átértékelődnek dolgaink!

Előtérbe kerülnek az igazi értékek, melyek megváltoztatják életünk irányát.

Mint ahogy a kisgyermek ártatlan szeretete és Jézus példája, **a mi útmutatónk is a szeretet legyen!**

KARÁCSONYI ÉJ

Kis kunyhónak kis ablakán

Világít a gyertyafény
Kisgyerekek, énekelnek
Karácsonynak, éjjelén.

Karácsonyfa áll

A szoba, tágasabbik sarkában
Csillagszóró a gyerekek
Apró, kicsi karjában.

Üdvözlünk, szent karácsony

Vártuk már a jöttödet
Meggzületted, ma éjjelre
A szentcsaládban, a kisdéd.

Egészségben, nőjön fel hát

Baj, sohase, ne érjen
Milyen szépen alszik még most
Nyugodjon, csak szegényke.

Három király, őrzi álmát

Gáspár, Menyhért, Boldizsár
Ott töltik, az egész éjjelt
Velük van, a szent család.

Ünnepelni, jöttek ide

Karácsonynak, éjjelén
Zengjen a dal, te érted most
E szent, estének idején.

Betlehemnek, sötét égen

Ragyognak, a csillagok
Úgy csillognak, úgy ragyognak
Hogy velük, én is vigadok.

Vigad most, az egész világ

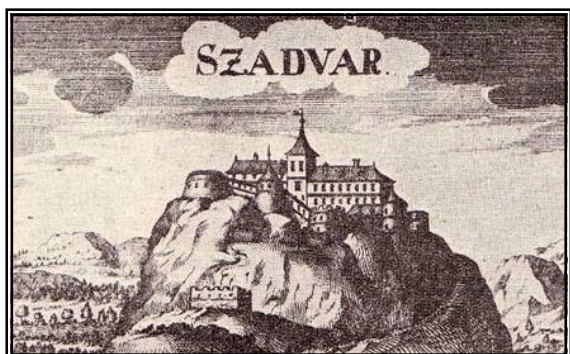
Örülnek, a jöttödnek
Adjál békét, nyugalmat
A világon, az embernek.

Békés, Boldog Karácsonyt

az összes magyarságnak!

EMLÉKEZZÜNK RÉGIEKRŐL

Hidvégardó a szádvári uradalomban

Szádvár

(Matthias Greischer rézmetszete, 17. sz. vége)

Településünk a 11. század elején a tornai erdőispánsághoz tartozott mint királyi szolgáltató falu. Feladata a nevében is megőrződött, mivel az itt élő népesség a környező erdőket gondozta (erdőóvók) így tehát az ardó szó középkori nyelvezettel ordou az erdő szavunk egy archaikus változataként maradt fenn. Torna vármegye kialakulásával (12 – 13. század) és a tatárjárást követő betelepítések következtében, királyi fennhatóság alá tartozó ún. hospes település lett, melyről egy a 14. századból fennmaradt oklevél tanúskodik.¹ Ebben Ardó és Vendégi királyi falvakként szerepelnek.

A 14. század végétől megszűnt e kiváltság, mert a király tulajdonát képező szádvári uradalomhoz csatolták mint birtokrészt.² Ezt követően a századok során királyi adományként neves családok bírták az uradalmat: *Szopolyaiak, Bebekek, Esterházyak, Andrásyok*, hogy csak az ismertebbeket említsük. A középkorból fennmaradt első portaösszeírás 1427 – ből való. Ebben 43 jobbágyportát írtak össze Hidvégardóban. Ez a környék falvaihoz képest jelentősebb számú népességet feltételez (kb. 300 fő). Figyelemre méltó népességnövekedés 1198 – hoz képest, mikor *Imre király*, nagynénjének a bizánci *Aliz* hercegnőnek adományozta Tornát és még négy falut – köztük Hidvégardót – melyekben összesen 100 családot jegyeztek.³

A 16. században a török pusztítások miatt a Bódva bal partján lévő falvak elpusztultak és elnéptelenedtek. Az 1562 – es nagyszombati zsinaton is jelentették, hogy a tornai főesperesség plébániáin egyetlen katolikus pap sem volt. Ezt nemcsak a török okozta, hanem a protestantizmus terjedése is. Az 1570 – es birtokösszeírásban még szerepel településünk vám és malom jövedelme, amely vélhetőleg a hídon átmenő forgalomból és egy vízimalom működtetéséből származott.⁴ A hat évvel későbbi összeírásból már megtudható, hogy a török által felégetett falu lakóinak nagy része elmenekült és nem is akart visszatérni. Vagyis az itt maradtok a szolgáltatások ha egy kis hányadát is de megpróbálták

Novák Ferenc

(Bodolló, Kassa-vidék – Szlovákia)

teljesíteni.⁵ Továbbá jegyzi, hogy a vámhely és vízimalom mellett csak tavaszi vetések vannak és kenderföldek. Erre vagy ennek egy részére bizony a török is igényt tartott, mert a hódoltatott területekről megpróbált minél több adót beszedni. Ezt a kettős adóztatást nem bírta a népesség amit az a kérvény igazol, melyet 1577 április 1 – én terjesztettek az uradalmat működtető udvari kamara elé. Ebben kérték, hogy a felégetett és elpusztított falu lakói mentesüljenek mindenféle fizetésig alól.⁶ Ezt erősíti az 1577- es összeírás melyben az szerepel, hogy két magtár és a plébánia kivételével az egész falut felégette a török.⁷ Azonban az 1578 – as összeírás még mindig jegyzi a hídon szedett vámjövédelmet.⁸ 1610 – es adatok alapján tudható, hogy az élet ha lassan is de kezdett visszatérni a régi kerékvágásba. Csökkentett mértékben bár de a szántók és az ártányok után adót kellett fizetni. A leszállított adóteher oka a török pusztítás volt.⁹ A 17. századot a Habsburg–kuruc és a katolikus–protestáns szembenállás jellemezte. 1682 – ben *Thököly Imre* szabadságharcának idején Szádvár - és a tornai vár - a kurucok kezére került. Igaz könnyű dolguk volt mert az éhező német őrség megüzentte, hogy csak vegyék át a várat, amit 1685 – ig bírtak.¹⁰ 1686 – ban a császári sereg vette birtokába amit a kurucok ellenállás nélkül adtak át *Caprara* generálisnak.

A 17. század végén a földhasználatért készpénzzel kellett adózni. A művelés alá vont majorsági földek, szántók valamint rétek és legelők használata az élet visszatérését jelezte a vidéken. Továbbra is minden sertés után két – két ártánypénzt kellett fizetni. A várból kapott kendermagot a vetés és betakarítás után a várnak kellett beszolgáltatni.¹¹ A nyugodtabb életviszonyokat és a termelés újraindulását jelzi az adónemek bővülése. Pénzben kellett megváltani a vár felé a húsvéti, pünkösdi, karácsonyi száraz bor árát. Szent Mihály adóját bodnárpénzt, az ártánypénzt, egy ökör árát és egy – egy köből zabot kellett beszolgáltatni.¹² A 18. század elején három nyomásból két rész jobbágyi egy rész majorsági föld volt és ennek hozama illette az uradalmat.¹³ 1715 – ből az alábbi adózók nevei ismertek: *Rácz András, Péter János, Koczi György, ifj. Körtvély István, Rácz Márton, Dömjén Tamás, Szabó István, Szabó János, Rácz György, id. Körtvély István.*¹⁴

Szádvár felrobbantásáról 1686 április 25 – én döntöttek Bécsben. A katonák aknákat ásva a falak tövében, azokat löporral megtöltve robbantották fel. Az uradalom központja ezután átkerült a szomszédos Bódvaszilásra. *Esterházy Pál* 1702 – ben vette ismét birtokba. A 19. század végén a birtokrészt *Dréher Antal* köbányai sörgyáros vásárolta meg az *Esterházy* családtól. *Dréher*től, báró *Solymossy Lajos*, majd a *gr. Andrásy* család és a birtokrészek részvényeseinek tulajdona lett. *gr. Andrásy Gézá*tól 1930 – ban megvásárolta

⁵ MOL UC 65:85(a) 1576 – os adatok, 1577 – ből

⁶ Détsy Mihály: Szádvár. Perkupa – Miskolc, 2004., 41 – 42.o.

⁷ MOL UC 65:85(c) 1577

⁸ MOL UC 115:72 1578

⁹ MOL UC 110:63 1610

¹⁰ Pezenhoffer Antal: A magyar nemzet történelme (A mohácsi vésztől napjainkig). Történelmi apologetika V. kötet, Pilisszentlélek, 2002., Út. Igazság, Élet Kiadó, 130.o.

¹¹ MOL UC 90:50 1682.11.02.

¹² MOL UC 38:41 1682 – 1684

¹³ MOL UC 53:42 1703.10.21.

¹⁴ Torna vármegye és társadalma a 18 – 19. századi források tükrében. szerk.: Rémiás Tibor, Bódvaszilás – Miskolc, 2002., Herman Ottó Múzeum, 22.o.

¹ MOL D1 16109 (1354.06.28.)

² MOL D1 75902 (1382.09.15.)

³ Nyáry Albert: A modenai királyi levéltár magyar történelmi szempontból. Századok, 1868., 245.o., Dénes György: A bódvaszilasi medence 700 éves története. Miskolc, 1983., Herman Ottó Múzeum, 33 – 34.o., 86.o.

⁴ MOL UC 86:3(a) 1570.06.09.

gr. Zichy Aladár. Végül 1935 – ben a Magyar Erdőkincstár tulajdonába került.¹⁵

Béres Gyula

---

¹⁵ Dénes György : A bódvaszilasi medence 700 éves története. Miskolc, 1983., Herman Ottó Múzeum, 107.o.
Nemzeti Ujság. 1935. július 24. szerda, 7.o.

ÁGFAY ANTALRA EMLÉKEZÜNK...

(Papp László köszöntője első miséjére)

Kedves Testvéreim!

E gyönyörű ünnepnapon a legszebb köszöntéssel köszöntelek benneteket. Dicsérettessék a Jézus Krisztus.

Én azt hiszem jogosan nevezhetem ezt a mai napot szép ünnepnek, mivel ily szép ünnep egyházközségünkben nem volt csak 1933. június 25-én, amikor is községünkben született Főtisztelendő Csurilla Lajos nyugalmazott esperes Úr mutatta be első szent miséjét. Hogy most mégis ilyen szép ünnepnek lehetünk részesei, azt köszönhetjük Isten kegyelméből a mi községünkben született Főtisztelendő Ágfay Antal újmisés Úrnak, a mi szeretett drága gyermekünknek, aki bár már régóta nem lakik községünkben, de a szíve, a lelke ide húzta abba a községbe, abba a templomba ahol őt megkeresztelték, ahol először járult szent áldozáshoz, ahol a bérmálás szentségét felvette.

Ő szerezte nekünk e szép napot azáltal, hogy itt mutatja be első szent miséjét. Éppen azért arra kérlek benneteket kapcsolódjunk az ő szentmise áldozatához, kérjük az Egek Urát árássa el őt szent kegyelmével, hogy egész életén át buzgó hirdetője legyen Krisztus szent evangéliumának.

Főtisztelendő újmisés Kedves Antalkánk!

Nekem jutott az az örömteljes megbízás, hogy első szent miséd alkalmával a hidvégardói község hívei nevében köszöntselek és üdvözöljelek. Amily öröm ez számomra, oly szorongás fogott el, mert honnan vegyek én tudatlan öreg ember olyan szavakat, amily szavakkal téged ma életed legszebb pillanatában köszönteni tudnálak, éppen azért kérlek, hogy amit én szavakkal kifejezni nem tudok, pótolja azt az a nagy szeretet amivel téged ma itt körül veszünk.

Kedves Antalkánk! Ma reggel, ahogy e szép ünnepre készültem elővettem imakönyvem, hogy a Szentlélek Isten segítségét kérjem, ahogy az imakönyvet kinyitottam egy kis szent képet találtam.

A szentképfnak oldaláról ezeket olvastam: „Az Úr lelke rajtam, fölkent, hogy örömet vigyek a szegényeknek és meggyógyítsam az összetört szíveket.” Ahogy én ezt elolvastam végtelen jó érzés járta át szívem és lelkem, valami azt súgta, most menj nyugodtan, én majd megmondom mit kell mondanod.

Engedd meg hát, hogy azokkal a szavakkal köszöntselek, amit ez a kis szentkép sugall nekem.

Drága Gyermekem, szeretnék most a Te szívedbe és lelkedbe bele pillantani és érezni azt az örömet és boldogságot látni, de ebben a nagy örömben nem vagy egyedül, mert itt van a Te jószágos Édesanyád, aki Téged születésed óta oly nagy szeretettel, oly hűséggel nevelt, eljött, hogy veled örüljön, veled imádkozzon kérve rád Isten áldását. De azt hiszem nem csalódom, ha azt mondom itt van a Te drága jó megboldogult Édesapád lelke is, minden bizonnal ott térdel a Mindenható Atyánál leborulva, imádkozva az ő szeretett fiáért.

Kedves Antalkánk! Most pedig engedd meg, hogy három kéressel forduljunk hozzád.

Az első kérés az, arra kérünk bárhová vezérel az Isteni gondviselés, amikor teheted látogass el hozzánk, mi mindig nagy szeretettel fogunk fogadni.

Második kérés az, ne feledkezzél el a hidvégardói hívekről, kérd a jó Isten kegyelmét, hogy ez a kis templom úgy, mint mostanáig is és ez után is mindig tele legyen imádkozó lelkekkel.

A harmadik kérés pedig az, kérjed a Boldogságos Szent Szűzet esdje le Szent Fia kegyelmét a hidvégardói édesapák és édesanyák lelkébe, adják gyermekeiket a pápi szolgálatra, hogy ezek után nem 50 évenként, de már az elkövetkező évtizedek végén minden évben 3-4 újmisés álljon e szent oltár előtt.

Befejezésül ami az én öreg fejem és szívemnek a legnagyobb gondot okozta, milyen lelki emléket hagyjak neked e szép nap emlékéül. Figyeld meg jól, és soha el ne felejtöd. Érdemes egy ember életét feláldozni azért az Istenért, aki Isten létre feláldozta magát az emberért. Amen.

HIDVÉGARDÓRÓL A TV-BEN, ÚJSÁGBAN

„Tisztelt Polgármester Úr! Az MTV Szempont című műsorát néztük és nagyon megtetszett az, amit láttunk. A műsor után azonnal felmentünk az internetre és láttuk a csodálatosan szép tájat, az építményeket, házakat. Úgy gondoljuk, mégis a legcsodálatosabb Hidvégardó közössége, tiszteletre és követésre méltó. Gratulálunk Önnek, és további sikereket kívánunk!

Tisztelettel: Nyíregyházáról a Bekő család”

„Tisztelt Matusz Úr! Láttuk a televízió Szempont című műsorában a Hidvégardóról készített összeállítást, és nagyon örültünk, hogy ez a számunkra oly kedves kis település ilyen nagy nyilvánosságot kapott. Gratulálunk Önnek, mert az, hogy ez a kis falu a mai nehéz körülmények között is így tud fejlődni, elsősorban az Ön erőfeszítésének köszönhető. Kívánunk további sikereket Önnek és a falunak egyaránt!

Üdvözlettel: a Straznicky, Cseh-Kis (Giba) család”

„Matusz Tamás Polgármester Úrnak! Ezúton is ismételten köszönjük, hogy lehetővé tette a hidvégardói látogatásunkat. Igazán nagyszerűen éreztük magunkat.

A látottakról és tapasztaltakról, mint jó példáról mindenkinek beszéllek. Igazán jó volt együttlenni a testületi tagokkal is.

További sok sikert kívánok.

Dr. Zongor Gábor TÖOSZ Főtitkár”

„Tisztelt Polgármester Úr! Kicsit megkésve, de szeretnénk megköszönni a nyári kedves fogadtatást Hidvégardóban. Külön gratulálunk a Népszabadságban megjelent cikkhez.

Szép napot kívánva. Paszternákné Kertész (Klein) Zsuzsanna és Paszternák Antal Komárnóból”

ÖSZTÖNDÍJ PÁLYÁZAT

Hidvégardó Községi Önkormányzat Képviselőtestülete **BURSA Hungarica** ösztöndíjpályázatban részesíti a következő hidvégardói felsőoktatási hallgatókat:

Giák Tímeát,

Tóth Pálmát,

Orosz Rolandot,

Saláta Máriát és

Matusz Tamást,

valamint sikeres felvétel esetén Kovács Saroltát.

BETEKINTÉS A KÉPVISELŐTESTÜLET MUNKÁJÁBA

Hidvégardó Községi Önkormányzat Képviselőtestülete a Krónika előző száma óta eltelt időszakban három alkalommal ülésezett az alábbiak szerint:

A 2008. szeptember 30. napján megtartott nyilvános ülés

Az első két napirendet a testület összevonva tárgyalta: a Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Programot valamint a Bódvaszilasi Körzeti Iskola Társulási megállapodásának módosítását. Matusz Tamás polgármester javaslatával élt, hogy a közös intézmények a jövőben közvetlenül Hidvégardóhoz tartozzanak, mely által a karbantartási munkálatok zökkenőmentesebben megoldhatók lennének. A napirend kapcsán jelen volt Kosik Istvánné a körzeti iskola igazgatónöje, aki támogatta a javaslatot, majd a tanévkezdet nehézségeiről szólt röviden. A következő napirend keretében a volt varrodaépület szlovák vállalkozóknak történő bérbeadás lehetőségéről volt szó.

Ezt követően az önkormányzat szociálpolitikai tevékenységéről valamint a Családsegítő Szolgálat feladatellátásáról szóló beszámoló került elfogadásra.

Az ötödik napirend a 2009-es évre meghirdetett Bursa Hungarica felsőoktatási ösztöndíj pályázathoz történő csatlakozás, valamint jogosultság feltételeinek megállapítása volt.

A következőkben a Hulladékkezelési Társuláshoz való utólagos csatlakozásról Hangács, Nyomár településeket érintve, továbbá az Edelényi Kistérség Többcélú Társulása 2008. évi belső ellenőrzési munkatervének jóváhagyásáról döntött egyhangúlag a testület.

A 2008. november 4. napján megtartott nyilvános ülésről

A zárt ülést követően a testület a harmadik napirend tárgyalásával folytatta tovább nyilvános ülésen munkáját: a Hatvani Bt. által készített és az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség és az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága véleményének beépítését tartalmazó Települési Környezetvédelmi Programot fogadta el.

A testület a következőkben az Edelényi Kistérség Többcélú Társulása Szervezeti és Működési Szabályzatának módosítását, Közoktatási Intézkedési Tervének felülvizsgálatát valamint az Esélyegyenlőségi Helyzetelemzését és Tervét hagyta jóvá.

A hetedik napirend keretében a Bódvaszilasi színhelyű Családsegítő és Gyermekegészségi Szolgálat Társulási Megállapodásának módosítását és Alapító Okiratát tárgyalta a testület.

A 2008. I.-III. negyedévi költségvetési gazdálkodásról szóló beszámoló és a 2009. évi költségvetési koncepció kapcsán Matusz Tamás polgármester elmondta, hogy nagy kihívás előtt áll az önkormányzat. Egyrészt a pénzügyi és gazdasági világválság miatt csökkenő állami támogatásra számíthatunk, másrészt ugyanakkor várhatóan megvalósulhat a település eddigi történetének legnagyobb értékű fejlesztése, a szennyvízberuházás. A gazdálkodás a jövőben fokozott odafigyelést követel.

Az ülés befejező részében a polgármester az aktuális kérdésekről tájékoztatta a testület tagjait: a hulladéklerakó

rekultivációs pályázat eredményességéről, a História-völgy pályázat sikeréről, a Bódva-Cserehát-Szlovák Karszt UNIÓS határmenti együttműködés tervéről, a Virágos Magyarország pályázaton elnyert 100.000.- Ft összegű ajándék utalványról.

A 2008. december 9. napján megtartott nyilvános ülésről

Az első napirend a helyi szennyvíz-beruházási támogatás elnyeréséről, a közműtársulat létrehozásának előkészítéséről szólt, melyről részletesebb tájékoztatásra 2009. januárjában kerül sor.

A következő napirend kapcsán Scsavnyiczki István körjegyző kiegészítésként elmondta, hogy a 2008. évi pénzügyi terv módosítására az 5 milliós működésképtelen önkormányzati támogatás és az 1,5 milliós ÖNHKI II támogatás miatt kerül sor.

Az Észak-mo.-i Hulladékkezelési Zrt. 2009. évre javasolt közszolgáltatási díjának emelését fogadta el a testület, mely infláció feletti emelést jelent, így sajnos az önkormányzatnak az emelés mértékével arányosan többet kell majd fizetni a szolgáltatónak a lakosság helyett.

Az Önkormányzat Képviselőtestülete megtárgyalta és elfogadta egy határon átnyúló Együttműködési Csoportosulás létrehozásának tervét, mint alapító tag részt vesz benne.

A hatodik napirend keretében a telekárak újraszabályozásáról döntött a testület.

Az ülés befejező részében az aktuális kérdésekről tájékoztatta a testületet a polgármester: a traktor vásárlására és az iskola-fűtés korszerűsítés finanszírozására támogatás megelőlegező hitel felvételéről, a sikeres iskolai informatikai infrastruktúrafejlesztési pályázatról, a tervezett csoki csomagoló üzem beindításának nehézségeiről, a kábel-tv szolgáltatás tervezett bővítéséről, a házi orvosi szolgálat vállalkozásban történő működtetésének 1 hónappal későbbi kezdetéről, Öko-turisztikai Kalauz elkészítésére vonatkozó pályázat benyújtásáról.

Az érdeklődők számára a Képviselőtestület üléseiről készült jegyzőkönyvek a Polgármesteri Hivatalban munkaidőben megtekinthetők.

XII. ARDÓI SZÜRETI KULTURÁLIS FESZTIVÁL

Az idén tizenkettedszer került megrendezésre szeptember utolsó szombatján, szeptember 27-én az Ardói Születi Kulturális Fesztivál. Érkeztek vendégek a szomszédos falvakból határon innen és túlról. A településről elszármazottak is hazalátogattak a fesztiválra és a helyi lakosság is „kilátogatott” a rendezvényre.

A délelőtti folyamán a gyerekeket játszótérre és sportvetélkedő, délután pedig csúszdázási lehetőség várta a Kastélykertben.

A program Születi felvonulással kezdődött a Tornai úton, közben kultúracsoporthoz bemutatójával folytatódott, majd Merényi József fanyűvő, fafaragó népi iparművész kiállításának megnyitójára került sor a Gedeon-kúriában.

A kulturális bemutató 15.00 órától vette kezdetét a Gedeon-kastély szabadterei színpadán, felléptek: a helyi óvodás

gyermek, a bódvaszilasi iskolások mazsorettcsoportja, a makranczi „Cserepszín” énekkórus, az Egressy Béni énekkar Szepsiből, a „Menyhért Táncstúdió” – akik elegáns standard, modern és vérpezsdítő latin amerikai táncokat adtak elő. A rendezvény sztárvendége: a Groovehouse együttes volt. A fesztivál zárkörű bállal ért véget.

ÓVODÁNK MÚLTJA ÉS JELENE

December 1-én, 33 évvel ezelőtt nyitotta meg intézményünk a kapuját.

Azóta számos változás történt:

* 1975-ben 1 csoporttal indult, majd 1988. november 1-től 2 csoportos lett.

* Kezdetben a konyha is az óvoda épületében volt, majd 1984. szeptember 1-én a Papp- kúriába költözött.

* Hol önálló intézményként, hol pedig az általános iskola tagintézményeként működünk.

* Változott az alkalmazottak létszáma is.

A 33 évi fennállás alatt az óvoda és az étkezde épületében 40 főt is meghaladta a dolgozók száma, akik több-kevesebb időn át munkálkodtak az intézményeinkben.

* Azóta felnőtt egy új generáció.

Változott a *gyermekcsoport összetétele, a gyermekek mentalitása, az igények, a körülmények, a törvényi szabályozások rendszere.*

Ebben a változó világban mi is jellemző a mai óvodánkra? 2007. szeptember 1-től nem az iskola tagintézményeként, hanem *újból önálló* székhely intézményként működünk. Hidvégardó, Becskeháza, Bódvalenke, Tornaszentjakab községi önkormányzatok képviselőtestületeinek 2007.08.23-án megtartott együttes ülésén döntött erről.

Nevelőmunkánkat 2 csoportban folytatjuk.

Óvodánk *körzetesített*. Nemcsak a hidvégardói gyerekek járnak ide, hanem a tornaszentjakabi és bódvalenkei óvodások is.

Körzeten kívüli gyermek jelenleg nem jár intézményünkbe.

Elutasított gyermek nem volt.

A feladatok ellátásához az óvoda rendelkezésére áll a Hidvégardó, Tornai út 104. sz. alatti ingatlan a rajta lévő *óvoda épülettel* és udvari játszótérrel.

Munkáltatói szempontból az óvodához tartozó intézmény az *étkezde* (Hidvégardó, Tornai út 95.sz.), ahol az óvodai étkeztetésen kívül iskolai, szociális, munkahelyi és vendégétkeztetés is történik.

A felvett *gyermeklétszám*: 46 fő.

- kis-középső csoportos: 22 fő

- nagy- középső csoportos: 24 fő

Település szerinti megoszlásban:

- hidvégardói: 26 fő

- bódvalenkei: 14 fő

- tornaszentjakabi: 6 fő

Jelenlegi kihasználtság 92 %-os.

A gyermeklétszám nem állandó, folyamatosan változik az év folyamán. Újak jönnek, vagy kimaradnak. Egyre gyakoribb a vándorlás, s ez rengeteg adminisztrációt és problémát is magában rejt.

A jelenlegi létszám az alapító okiratban megállapított maximális férőhelyet ugyan nem éri el, de a törvényben meghatározott optimális csoportlétszámot meghaladja.

A gyermekek összetételére jellemző hogy nehezen kezelhetőek, sok a problémás magatartású, 83%-a hátrányos helyzetű.

A 2008/2009-es nevelési évben is a helyi óvodai nevelési programunk szerint végezzük munkánkat, melyet a fenntartó önkormányzatok ismételten jóváhagytak.

Programunk: természetbarát, hagyományt ápoló, differenciált fejlesztésű helyi óvodai nevelési program.

Célunk: az életkori és az egyéni sajátosságokat, valamint az eltérő fejlődési ütemet figyelembe véve a 3-7 éves korú gyerekek sokoldalú, harmónikus fejlődésének elősegítése.

Olyan változatos *tevékenységeket, foglalkozásokat biztosítunk* a gyerekek részére, melyek lehetővé teszik a kisgyermek egyéni képességeinek kibontakoztatását és megalapozzák az iskolai munkára való alkalmasságot.

A napi foglalkozásokon kívül egyéb *ingyenes szolgáltatásokat* is szerveztünk, melyek helyben történnek az edelényi Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei segítségével.

Ezek: logopédiai ellátás, fejlesztő pedagógia és gyógytestnevelés.

Kicsit megelevenedett a múlt, és a jelen, a jó és rossz oldalával.

A jövőt azonban pontosan megbecsülni nem lehet. Nemcsak a születések száma határozza meg **a jövőképet**, hanem a gazdasági helyzet, a pedagógiai munka, a szülők jogai, a szabad intézményválasztás, hogy sok gyermeknek otthon vannak a szülei munka nélkül, az hogy 5.életévig az óvoda nem kötelező, a gyermekcsoport összetétele, a szociális rászorultság, az óvodáztatási támogatás...

Mondandómat egy tanáromtól oly sokat emlegetett *bölcs gondolattal* zárom, mely a múltban, jelenben, jövőben is aktuális, elgondolkodtatásra, esetleg egymás megbecsülésére és összefogásra figyelmeztet mindnyájunkat.

„A jó óvoda, olyan mint egy anya.

Hogy milyen egy anya?

Még van, nagyon szép,

S mikor már nincs, kimondhatatlanul hiányzik.”

Tóth Szabó Istvánné óvodavezető

TÁJÉKOZTATÁS

a Háziorvosi Szolgálat működési rendjéről

2008. december 20-tól 2008. december 24-ig

szabadság miatt helyettes orvos Dr. Mendyk Wojciech háziorvos

Elérhetőség: **délelőtt: 8⁰⁰ – 12⁰⁰ Szín telefon: 464-013**

délután: 12⁰⁰ – 16⁰⁰ Szögliget telefon: 465-022

kérjük a betegeket, hogy a helyettes orvos felkeresése esetén a TAJ kártyát vigyék magukkal.

2008. december 25-től 2008. december 28-ig

sürgős esetben Szendrő Központi Ügyelet értesítendő

Telefon: 460-023

Hidvégardóban rendelés **2008. december 29-én** (hétfőn) lesz

2008. december 30-án és 31-én rendelés Bódvaszilason

2009. január 5-től Hidvégardóban a rendelést

Dr. Kovács Tünde látja el.

Rendel:

Hétfő: 9 ⁰⁰ -13 ⁰⁰	Szerda: 8 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	Péntek: 8 ⁰⁰ -12 ⁰⁰
Kedd: 12 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	Csütörtök: 12 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	

ANYAKÖNYVI HÍREK

(a Krónika előző száma óta eltelt időszakból)

Születés: Ficzu Rozáliának és Csemer Józsefnek Kevin nevű gyermeke született.

Házasságkötés: Várdai Judit és Fehér Béla kötöttek házasságot, ezúton is gratulálunk nekik.

Elhalálozás: Berki Pálné, Csemer Gyuláné, Gulyás Rudolf

A NÉMETEK HALÁSZNI TANÍTANAK

Milyen gyakorlatot alkalmaznak Németországban, közelebbről a hesseni tartományban a munkanélküliek vállalkozóvá válásának segítésére? Alkalmazható-e ez a minta hazánkban?

Ghéczy Zsolt sajtótájékoztatón a hesseni tartományban alkalmazott módszerről elmondta, a munkanélküliek vállalkozóvá válását egy speciális képzési programmal segítik. Ez a gyakorlatban annyit tesz, hogy workshopokon, szemináriumokon megismertetik az állásnélkülieket a vállalkozóvá váláshoz elengedhetetlen ismeretekkel. A résztvevők jogi, pénzügyi, gazdasági szakemberek közreműködésével készülnek fel az öngondoskodásra. Mindezek mellett munkahelyi pszichológus is foglalkozik velük, hiszen a hosszabb ideje állást keresők pszichés tréningje, alkalmasságuk feltárása, önbizalmuk erősítése fontos része a folyamatnak. A képzés során a résztvevők elkészítik leendő vállalkozásuk – legapróbb részletekre kitérő – gazdasági tervét, majd ennek az üzleti tervnek a megvalósíthatóságát szakemberek véleményezik. A vállalkozóvá válás támogatása csak az üzleti terv sikeres megvédése után indulhat.

Vagyis a keleti bölcsesség analógiájára, a németek először megtanítják halászni az illetőt, hogy képes legyen maga is halat fogni, szemben hazánkkal, ahol eddig nem nagyon tettünk mást, mint odaadtuk a halat..., vagyis a segílyt munka nélkül.

Kérdés most az, vevők lesznek-e a német minta adaptálására a hazai illetékesek? Részben igen, hiszen módosításra került a Szociális Törvény erre vonatkozó paragrafusára.

A TÁMOP 1.1.2 MEGVALÓSULÁSA AZ EDELÉNYI KISTÉRSÉGBEN

Az Európai Szociális Alap finanszírozásával az Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ Edelényi Kirendeltség illetékességi területén 164 fő hátrányos helyzetű ember bevonására nyílt lehetőség, a TÁMOP 1.1.2 keretein belül.

2008.10. 20-ig mind a 164 fő bevonása megtörtént. Jelen pillanatban 63 fő vesz még részt a különböző képzésekben, 101 fő pedig sikeresen befejezte a képzést. A TÁMOP 1.1.2 programban foglalkoztatott munkatársak hatékony munkavégzésének köszönhetően 90 ügyfélnek sikerült állást biztosítani a nyílt munkaerőpiacon a szakképzettségének megfelelően. A munkáltatók 100 % bér+ járulék támogatást kapnak a képzésen részt vett ügyfelek után, ezzel a lehetőséggel 87 esetben éltek is, 3 ügyfél pedig önállóan létesített munkaviszonyt támogatás igénybevétele nélkül.

Terveik szerint a további képzéseiken sikeresen teljesítőknek is szeretnénk megfelelő munkahelyet találni ezzel, a

munkanélküliség miatt nehéz helyzetbe került sokszor halmozottan hátrányos helyzetű ügyfeleinknek nemcsak munkatapasztalatot, de anyagi biztonságot is nyújthatnak.

A TÁMOP 1.1.2 programmal kapcsolatos kérdéseikkel kereshetik Bártfay Viktort, Kalocsai Károlyt, Oláh Beátát és Oláh Katalint. (Edelény, István király út 51. Tel.: 48/341-117)

Jellegzetes karácsonyi csemege a szaloncukor, amelyből ma nagyon sokfélét vásárolhatunk. A szaloncukor híres mestercukrászok műhelyeiben született a múlt században, és csak nálunk maradt hagyományos ünnepi édesség. Ez a finomság otthon is elkészíthető.

Szaloncukrot már a múlt században készítették a cukrászok, de az édesség igazán a századfordulón vált divatossá. A reformkorban - francia minta nyomán - jött divatba a polgári lakásokban a fogadószoba, azaz szalon, ahol karácsonyfát állítottak, és így lett a fán lévő díszesen csomagolt csemege neve szaloncukor. Jókai még *szaloncukkedlinek* nevezte a szaloncukrot, ugyanis a cukorka neve a német salonzuckerl szóból ered. 1891-ben jelent meg Hegyesi József *magyar-francia szakács és vállalkozó* A legújabb házi czukrászat című kézikönyve, amelyben tizenhétféle szaloncukrot ír le, így pl.: szalon-ananász czukorkák, szaloncrème-bonbonok, szalon-marasquin-czukorkák, szalon-pisztác-czukorkák.

A budapesti Vendéglátóipari Múzeumban található régi szaloncukor-csomagoló sztaniolpapírokat harmincféle színben, és megcsodálhatunk egy "ricselő gépet" is. Ez a masina tulajdonképpen egy rojtozó gép, amellyel a szaloncukor papírját egy mozdulattal lehetett berojtozni. A századfordulón és a két világháború között a cukrászok a sütemények mellett fagyaltokat, cukorkákat, bonbonokat és szaloncukrot is készítettek. A híres cukrászdákban nagy mennyiségű szaloncukrot készítettek az ünnepek előtt, volt hogy naponta 25-30 kg csokoládét is felhasználtak. A pozitív formákat átszítált rizslisztbe mártották, és az így keletkezett mélyedésbe öntötték a folyékony cukrot. Amikor a cukor megdermedt és megszáradt, kivették és becsomagolták. A papírra angyalkákat ragasztottak, és már lehetett is a karácsonyfára akasztani. Persze nem mindenki engedhette meg magának, hogy csillogó cukrászdában vásároljon szaloncukrot a fára, ezért sokan otthon készítették el a csemegét. Ha van időnk és kedvünk, mi is készíthetünk házi szaloncukrot a karácsonyfára.

Íme, a recept:

Hozzávalók: 1 kg (barna)cukor, 3 dl víz, ízesítő anyagok: darált dió, kakaó, mogyoró, marcipánmassza, kókusz, citrom. Bevonáshoz: csokoládés tortabevonó.

A cukrot a vízzel főzzük addig, amíg szálalodni nem kezd. Vékony drótból hajlítsunk gyűrűt, mártsuk bele a masszába, és próbáljunk meg buborékot fújni úgy, mintha szappanbuborékot fújnánk. Ha ez sikerül, akkor már megfelelő a cukor állaga. A masszát öntsük vízzel kiöblített

porcelántálba, öntsünk a tetejére is egy kis vizet, és tegyük hideg helyre. Amikor már nem meleg, akkor fakanállal keverjük addig, amíg hófehér pép nem lesz belőle. A pépet osszuk annyifelé, ahányféle cukrot szeretnénk készíteni. Keverjük hozzá az ízesítőket. Ezután egy kicsit langyosítsuk meg, hogy jól kenhető legyen, és hideg tálcaán simítsuk el 1,5-2 cm vastagságban. Amikor megdermedt a cukor és már vágható, akkor vizes késsel vágjuk kis téglalap vagy kocka formákra. Ha szeretjük, vonjuk be csokoládéval. Selyempapírt és színes csomagolókat vágjunk méretre, rojtozzuk be szélét, és csomagoljuk be a cukorkákat.

A CSALÁD FONTOS, AZ ÉLET ALAPJA

A mai világban nagyon kevés ember mondhatja azt, hogy „nekem mindenem megvan”, mert ez képtelenség lenne. Mindenkinek más jelenti a boldogságot, lehet valaki gazdag, vagyos, ha nem áll mellette egy jó barát, vagy ami mindenki életében a legfontosabb, egy szerető család. Rájuk bármikor számíthatsz, ha örömet vagy bánatodat akarod megosztani, vagy csak, ha egy kedves szóra vágysz, tőlük megkaphatod. A család az életre készít fel. A család feladata megtanítani szeretetet adni, örülni, és minden tapasztalatot átadni, hogy abból a gyerek tanulhasson, és a helyes út felé terelje őt, vagy éppen eltántorítsa valami rossztól, észhez térítse a fiatalabb generációt. Melengető érzés.

Egyik fontos dolog a családban a bizalom, mert ha ez a bizonyos kapocs nincs meg, eltűnik minden varázs, ami a családot összetartja. Érezned kell, hogy ha bajban vagy, van kire számítanod.

Az anya szerepe mindig is a legfontosabb volt, hiszen leírhatatlan élmény lehet, mikor életet ad egy csecsemőnek. Az anyai szeretet a legszorosabb kapocs a világon. Közismert a túlzott anyai szorongás, mely a gyermek minden mozdulát féltő aggodalommal követi: „Hol marad a gyerek, mi történhetett?” Másik fontos ember az életben az apa, aki mindent megtesz azért, hogy a szerettei boldogok és kiegyensúlyozottak legyenek.

Nagyon szerencsés az, akinek megadatott, hogy szeretetteljes családban nevelkedhet.

Tóth Szabó Istvánné

PRÓBÁLJ MEG LAZÍTANI!

A mai túlhajszolt világban a legtöbb ember csak a munkájának él. Lazítani kell.

A túlhajszolt élet nem igazán jó, mert igaz, hogy dolgozni kell, de időt kell szakítani a pihenésre is. Azért kell „lazítani” néha, mert a munka, a stressz és az izgalom nagyon káros az ember lelki egészségére. Ha állandóan csak a munkának élünk, nem jut idő másra, nem tudjuk levezetni a feszültséget. El kell azonban ismerni, hogy a stressz életünk elválaszthatatlan része. Előidézheti: túl sok munka, üzleti versengés, magánéleti válság. Tünetei: ingerlékenység, fáradtság. A stressz egy idő után átcsaphat depresszióba.

Könnyedén

Hogy mindezt elkerüljük, ezért kell könnyedebben venni az életet. Mindig ügyelni kell arra, hogy levezessük a túlzott feszültséget. Naponta egy nyugtató tea, egy szórakoztató film megnézése mind segítik a napi „robot” levezetését. Azt, hogy kinek milyen a terhelhetősége, az egyénileg változó. Vannak

olyan emberek, akiket a feszült helyzetek megoldása doppingol.

Ezzel a címmel jelent meg egy turisztikai kiadvány, amely nem a teljes Bódva-völgyet mutatja be, kizárólag a Felső-Bódva-völgy LEADER+ Akciócsoport 28 településének látnivalóiból kínál ízelítőt, köztük Hidvégardóról is.

Az ismertető az Európai Unió és a Magyar Köztársaság Kormány támogatásával, a Nemzeti Fejlesztési Terv keretében valósult meg, melynek egy példányát megkapják olvasóink.

Karácsonyi ajándékként.

FESTMÉNYEK VÁSÁROLHATÓK

OLAJ - AKVARELL - PASZTELL
technikával készült képek

MŰTEREM – GALÉRIÁBÓL
Kis, közép és nagy méretben
Ár: 30.000 – 180.000 Ft-ig

Hornyák Pál

Művésztanár-festő

3931 Mezőzombor, Szabadság út 25.

Telefon: 47/369-058

Vizuális információ: www.hornyak-pal.fw.hu

AZT HIRDETI

Azt hirdeti a csillagfény:
Földre szállt a legszebb fény,
Jézuska megszületett,

Őt nevezték Jézuskának,
Édesanyját Máriának,
Ki pólyába takarta,

És a világnak üdve lett.

Csöpp rózsabimbó égi fán,
Melengsed, őrizd, Szűzanyám!
Édes Jézuskánk légy velünk,
Szenteld meg a mi ünnepünk!

Betlehem kis falucskában
Karácsonykor éjfél tájban
Fiú Isten ember lett,
Mint kisgyermek született.

Befektette jászolba.

Az angyalok fenn az égben
Mennyei nagy
fényességben
Zengették az éneket:
Dicsőség az Istennek.

Lengyelne M. Etelka
verse

KAMATOS PÉNZEK

Az elmúlt időszakban a Rendőr-főkapitányság több olyan bűncselekményt derített fel, amely a lakosságot irritálja, különösen a hátrányos helyzetű réteget. A bűncselekmények nyomozása során, valamint a korábbi években már feltárt esetek elemzése lehetőséget ad a jelenség nemcsak rendőri mivoltának megismerésére. Az uzorakölcsönök és az ezzel

kapcsolatos erőszakos bűncselekményekkel kapcsolatos elemzéseket az alábbiakban adjuk közre.

A kölcsönt felvevő nincstelen családok 50-100%-os havi kamatra veszik fel a pénzt és amennyiben a tőketartozást és a kamatot nem képesek egy időben visszafizetni, akkor általában havonta duplázódik az összeg, így esélyük sincs arra, hogy a tartozástól valaha is megszabaduljanak. A kamatos pénzek általában összefüggésben állnak a fent részletezett támogatások, illetve valamilyen jelzáloghitel felvételével, ugyanis az elkövetők több esetben ilyen törvénytelen ügyletekbe kényszerítik bele az adósokat tartozásuk rendezésének kikényszerítése során. Az ilyen jellegű törvénytársítások bizonyítása rendkívül nehézkes, mivel a nyomozó hatóságnak hitelt érdemlően kell azt a tényt dokumentálni, hogy a hitelező folyamatosan és rendszeres haszonszerzéssel végezte ezt a tevékenységet.

Ezeknek a bűncselekményeknek a kriminalisztikai jellemzőit elemezve közös ismérvként elmondható, hogy létrejöttében óriási szerepet játszik a szegénység, az elesettség, a szükség és a félelem.

Az áldozatok szinte kivétel nélkül azon emberek köréből kerülnek ki, akik alacsony jövedelemmel rendelkeznek, többnyire segélyből élnek, mert munkanélküliek, nagycsaládosok, és nincs lehetőségük más pénzforráshoz jutni, mert a bankok az ilyen embereknek nem folyósítanak kölcsönt.

A kényszerhelyzetbe került emberek nehéz helyzetét kihasználva indul el az a folyamat, mely során a szabad, mozgatható pénzeszközökkel rendelkező uzorások kölcsönt adnak azoknak, akik más lehetőséget nem találván megkeresik őket, és vállalják azt is, hogy a felvett kölcsönösszeg kétszeresét fizetik vissza egy hónap letelte után.

Az ilyen jellegű törvénytársítások bizonyítása rendkívül nehézkes. Amennyiben a sértett feljelentést tesz, akkor a szinte természetes módon érkező fenyegetések vagy bántalmazások következtében visszakozik. A fenyegetések nem csak órá, hanem sok esetben családtagokra, így a

gyermekeikre is vonatkoznak, ami általában el is éri célját. Ritkábban, de bekövetkezik a sértett bántalmazása is.

Az elkövetett bűncselekmények bizonyításában sokat ront a nyomozó hatóság helyzetén az, hogy a sértettek ezt követően már nem tesznek terhelő vallomást, illetve vallomásukat visszavonják, így a szembesítések sem járnak eredménnyel. A házkutatások során talált tartozásokról szóló jegyzetek, listák csak közvetett bizonyítékként voltak felhasználhatók, mivel a felírt összegek mellett csak egy-egy kereszt vagy becenév szerepelt, mely alapján a kölcsön felvevő személy kilétére csak következtetni lehetett.

Az egyes ügyekben tanúkat szinte lehetetlen találni, mivel a hitelt felvevők rettegésben élnek, a baráti körük pedig arra gondol, hogy bármikor kerülhetnek hasonló pénzhíányos helyzetbe, s akkor nem lesz kihez fordulniuk.

Gyakori, főleg a roma lakosság soraiban tapasztalható uzsora, amikor a jobb anyagi helyzetben lévő romák kisebb összegeket, vagy árut adnak át a szegényebbeknek, a tartozást felírják és a havi segélyosztások alkalmával beszedik az adóságot vagy annak legalább egy részét.

Az árufelvételeket értékesítők egy része vállalkozással (bolt vagy kocsmá) rendelkezik.

Az uzorakölcsönt adó személyek kidolgoztak olyan biztosítékokat, amivel bevételüket biztosítani tudják. Sokszor már az első olyan esetben, amikor az adós nem fizet, elveszik bankkártyáját, a sértett személyi igazolványát, kikényszerítik azt, hogy az adós egy meghatalmazást írjon, aminek birtokában minden postai úton érkező pénzküldeményét felveszik.

Ebben a sajátos rendszerben a hitelezők egy erős és tekintélyes személyi hátteret alakítottak ki maguk körül, míg önkéntes „áldozataikra” félelmet és öntörvényű szabálytudatot parancsoltak. Amikor hosszú idő eltelte után már minden pohár betelt, és minden kötél szakadni látszik, a sértett megjelenik a rendőrségen és feljelentést tesz azon személy ellen, akit hónapokig, vagy akár évekig több tízezer forintos havi „támogatásban” részesített.

A feljelentések, bejelentések alapján indult eljárásokban csak akkor sikerült eredményt elérni, ha a kölcsönöket igénybevevők összefogtak és kitarítottak a vallomásaik mellett.

A B-A-Z. Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya ezen elvek alapján kezdte meg a „Nehéz út” településbiztonsági program kidolgozását.

A program egyik jelentős része az uzoratevékenység és az ezzel párosuló erőszak megelőzése.

A „Nehéz út” programon belül több bűnmegelőzési intézkedés bevezetését tervezi a Rendőrség:

- A kamatos pénzekkel kapcsolatos jogsértések visszaszorítása érdekében a bűnmegelőző tevékenységet, az állampolgárok felvilágosítását kell előtérbe helyezni. Be kell mutatni a folyamatot minden negatív, sajnos biztosan bekövetkező következményével együtt.
- Az állampolgárok tájékoztatásával együtt, fontos minden kisebbségi önkormányzat közvetlen figyelmét is felhívni a kamatos pénzekkel való visszaélések lehetőségeire, ugyanis a sértetti kör leginkább a kisebbségi állampolgárok csoportjából és azon emberek köréből kerül ki, akik a mindennapi megélhetésüket csak kölcsönök felvételéből tudják biztosítani. Erre a szakmai alapot a rendőr-főkapitányság vezetése biztosította, mivel szinte a

megyében lévő valamennyi kisebbségi önkormányzattal együttműködési megállapodásunk van.

- A települési önkormányzatoknak nagyobb szerepet kellene vállalni az uzorakölcsönökkel kapcsolatosan, a szociális gondozói hálózat bevonásával kellene tovább erősíteni a prevenciók tevékenységet, akik elsősorban a felvilágosítás terén segíthetik munkánkat. Tevékeny szerepvállalásukkal „kitörési esélyt” biztosíthatnak az áldozatok számára az állandó körforgásszerű kölcsönökből.

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei
Rendőr-főkapitányság

MINDENKIT HAZA VÁRNAK!

A megváltozott időjárási viszonyok fokozott figyelmet igényelnek a közlekedőktől.

Az Országos Balesetmegelőzési Bizottság egy ajánlást adott ki a gépjárművek őszi-téli átállításával kapcsolatosan, amelyben felhívják a figyelmet arra, hogy a közlekedésben ez az időszak tudatos felkészítést igényel. Megváltoznak az út- és látási viszonyok, amelyekhez gyalogosoknak és autósoknak egyaránt alkalmazkodni kell!

- Esőben jobban megcsúsznak a kerekek, megnő a féktávolság, esetenként a nagyobb vízfelületen a megcsúszás veszélye fenyeget.

- Ha a hőmérséklet 0 Celsius fok és mínusz tartományba süllyed, akkor számítani kell arra, hogy a vizes-nedves útfelület lefagy.

- A jeges-havas úton más a menetstabilitás, valamint ebben az időszakban romlanak a látási viszonyok.

- Elengedhetetlen az akkumulátor, a gumibroncsok, a világítás és a fékrendszer ellenőrzése.

- Az őszi-téli közlekedés kapcsán ezek mellett a gépkocsival történő közlekedés fontos kelleke lehet a jól működő ablaktörlő, a jégkaparó, a jégoldó spray, a megfelelő ablakmosó folyadék vagy a páramentesítő. Az ablaktörlőgumikat már a tél beállta előtt érdemes kicserélni, hiszen az elhasználódott gumi nem töröl, hanem maszatol.

- A látási viszonyok miatt nagyobb követési távolságot tartva lassabban kell vezetni, így kisebb a balesetek bekövetkeztenek kockázata, rossz manőverezés esetén pedig a hibák könnyebben korrigálhatóak.

- A csúszós, jeges utakon való biztonságos közlekedéshez téli gumikra van szükség. A nyári gumi már +7 fok alatt csúszni kezd, fagypontra körüli hőmérsékleten megmerevedik, nagyon kis tapadással rendelkeznek.

- Heves hóesés vagy fagyott hótakaró esetén jó szolgálatot tehet a hólánc, melyet érdemes a hajtott tengelyen lévő kerekre rakni, így kormányozható marad az autó.

VILÁGGAZDASÁGI VÁLSÁG

Szeptember közepén az öt vezető amerikai befektetési bank egyike, a patinás Lehmann Brothers is áldozatul esett az Egyesült Államok jelzálogpiaci-hitelezési válságának. Ezzel megkezdődött a világ pénzpiacait megrázó eseménysorozat. Amerika után az európai kormányok is sorra szavazták meg bankmentő pénzügyi segélycsomagjaikat.

Az amerikai pénzügyi válság elérte Magyarországot. Az események láttán, a világ és a hazai hírek hallatán azt kell mindenkinek megértenie, hogy a hiteleket mindig vissza kell fizetni, legyen szó önkormányzatról, vállalatról vagy egy családról. Ezt pedig, ahogy a világ legnagyobb gazdaságán, az amerikai is látjuk, az emberek többsége addig nem fogja fel, amíg oda nem jut, hogy nem tud több pénzt kivenni az ATM-ből.

Hitelt csak akkor szabad felvenni, ha előre tudjuk, hogy miből fizetjük majd vissza. Például ha a fedezet az a ház, amit egy élet munkájával épített fel valaki, akkor inkább ne vegyen fel hitelt.

Régi igazság: ha egy nagyon gazdag ember sokat veszít, még mindig gazdag marad, de ha egy szegény keveset, mindene odalesz.

GYILKOS VÉRRÖGÖK: KÜZDELEM A TROMBÓZIS ELLEN

A vénás megbetegedések szinte népbetegségnek számítanak: a mozgásszegény életmód, az ülőmunka, az elhízás, a dohányzás és számos egyéb tényező „segíti” a vérrögök kialakulását az erekben.

A trombózis ugyan önmagában véve nem halálos, szövődményei azonban azok lehetnek, hiszen a trombusból leszakadt vérrög (embólus) az érpályában tovább sodródva elzáródáshoz vezethet. A trombózis legtöbbször az alsó végtagok, mélyen az izmok között található vénáiban alakul ki. Különösen veszélyeztetettek azok, akik valamilyen oknál fogva huzamosabb ideig mozdulatlanokra ítéltettek, például műtétek után, betegség vagy terhesség miatt, de egy hosszabb repülőút is veszélyes lehet azok számára, akik hajlamosak a trombózisra.

A trombózis megelőzésének lehetőségeivel kapcsolatosan számos kutatás folyik. Az egyik gyógyszergyár például nemrég egy olyan, szájon át szedhető gyógyszert fejlesztett ki, amelyik kifejezetten a teljes csípő- vagy térdprotézis műtéten átesett felnőtteknek adva gátolja a trombózis kialakulását. Ortopédiai műtétek után a betegek különösen veszélyeztetettek, hiszen kezelés nélkül 60 százalék a trombózis kialakulásának veszélye, köztük a halálos kimenetelű embólia aránya is magas. Ráadásul eddig csak injekciós kezelésre volt lehetőség, s az injekció beadását a betegnek a kórházból kikerülve saját magának kell megtanulnia. A kezelésre térdprotézis esetében legalább tíz napig van szükség, csípőprotézis beültetésekor az injekciózás akár harmincöt napig is eltarthat. Ennek kényelmetlensége miatt sok páciens idő előtt hagyja abba a trombózis megelőzésére szolgáló öninjekciózást, aminek akár végzetes következményei is lehetnek.

A nemrég forgalomba hozott új gyógyszer nagy előnye, hogy szájon át szedhető, méghozzá naponta mindössze egyszer kell bevenni, így a kórházi elbocsátást követően is egyszerű kezelést tesz lehetővé. A gyógyszeres kezelés hatása hamar kialakul és gyorsan lecseng.

ÖN IS LE AKAR SZOKNI A DOHÁNYZÁSRÓL?

Akkor az utolsó szál cigarettát
csak félig szívja el,

és bátran jelentkezzen be
„nikotin törlő” kezelésre!
Nem fáj! Nem ráz! Nem hízlal!
de

Jó kedve lesz!
Tele lesz energiával!
Büszke lesz önre környezete!
Próbálja ki a módszert, amely
Európában már többszázezer
dohányosnak segített
könnyen és gyorsan
abbahagyni a dohányzást!

www.szokjle.hu

SZOKJLE.HU rendelő – Budapest XIII. kerület
Radnóti utca 2. – Struktúra irodaház V. emelet
Attractiv Wellness és Egészségközpont
Bejelentkezés: 06-70/9427-863

„SZELID GYÓGYMÓD” - HOMEOPÁTIA

Kedves Olvasó!

Korábban megjelent írásaimban betegségekről, azok hagyományos gyógymódjairól, az egészséges táplálkozásról, gyógynövények terápiás hatásairól adtam hasznos tanácsokat. Most egy olyan gyógymódról szeretnék rövid ismertetést adni, mely napjainkban méltán egyre népszerűbb, bár már több mint 200 éve kezelnek sikeresen betegeket vele. Ez a **homeopátia**, amelyet legtöbbször csak úgy ismernek, hogy – kis fehér golyókat kell szedni –, vagy –ha nem hiszünk benne, akkor is gyógyít.

A homeopátia olyan terápia, amely két alapfogalomra épül. A hasonlóság jelenségére és a végtelenül parányi dózisokra.

A gyógymód alapelvét, hogy „hasonlót a hasonlóval” gyógyítunk, már Hippokratész, az ókori görög orvos is megfogalmazta.

A sokszor csak „szelid gyógymód”-nak nevezett homeopátia alapjainak kidolgozása egy 18. századi orvos, gyógyszerész és kémikus Samuel Hahnemann (1755-1843) nevéhez fűződik.

Feltételezése a következő: „Egy anyag, a mennyiségétől függően, nem okozhat-e az egészséges embernél bizonyos tüneteket, és egy hasonló tünetektől szenvedő beteg embernél nem szüntetheti-e meg ezeket a szimptomákat?”

Tizenkét év kísérletezésére volt szükség ahhoz, hogy hipotézise bizonyított módszerként élhessen tovább, melyet így fogalmazhatunk meg: „Minden beteg embert meg lehet gyógyítani annak az anyagnak a dinamizált kis dózisokban történő adagolásával, amely nagy dózisban a beteg tüneteire hasonló szimptomákat okoz az egészséges embernél.”

homöis = hasonló, pathos = szenvedés

A homeopátiás szerek kiindulási anyagai kizárólag a természetben előforduló anyagok közül kerülnek ki.

- Növényi eredetű alapanyagok – szárított növényekből több hónapos alkoholos áztatással, egyedi technológiával östintúra készül.

- Állati eredetű alapanyagok – élő állatokból, váladékokból, mérgekből 1:20 arányú alkoholos kivonással készülnek.

- Kémiai eredetű alapanyagok – lehetnek ásványi vagy szerves anyagok.

- Bioterápiás szerek – szérumok, vakcinák, patológias váladékok, tiszta baktériumtenyészetek.

Az előállítási folyamatot potenciálisnak nevezzük. Az alapanyagokat oldhatóságuk szerint, folyékony (alkohol, víz)

vagy szilárd hordozóanyaggal (tejcukor) ütverázzák vagy dörzsölik össze. A gyógyszeralapanyag és a hordozó vagy vivőanyag aránya jelenti a hígítást.

A homeopátiában használt hígítások:

Hahnemann szerint: CH – százsoros
DH – tízszeres

Korsakov-féle hígítás: K – egyflakonos
eljárásnak nevezett módszer.

A készítmények a patikában alkoholos oldat, golyócska és pellet formájában fordulnak elő, melyek lehetnek egy- vagy összetett komponensűek.

A gyógyszerek alkalmazásánál – különleges hígításuk miatt – a javallatokat fontos betartani:

- A szereket mindig étkezés előtt vagy után fél órával kell bevenni és hagyni szájbán feloldódni.

- Az alkoholtartalmú cseppek csak műanyagkanálban, kevés vízzel vehetők be.

- A kezelés során kerülni kell a koffeintartalmú italok és az illóolajok – pl.: erős szájvizek, fűszerek – használatát.

A homeopátiás golyócskák súlyosabb betegségnél a szakorvos által előírt gyógyszeres kezelés mellett is alkalmazhatóak, nem befolyásolják más gyógyszerek hatását. Alapvetően a szervezet immunrendszerének, azaz védekezőrendszerének a működését javítják, stimulálják, illetve allergiás esetekben a túlpörgött immunműködést terelik a helyes irányba. Megelőzésre is alkalmas terápiáról van szó. Természetesen a homeopátiában is érvényes, hogy amennyiben a beteg nem javul rövid idő alatt, vagy újabb tünetek lépnek fel, megfelelő szakmai segítséget kell kérni.

Kedves Olvasó! Ennek a gyógymódnak is megvannak a maga sajátosságai és igényei, ami teljesen természetes. Ugyanakkor a kutatások mára bizonyították (sok szakmai ellenvélemény ellenére) nem arról van szó, hogy „**hinni kell benne, és akkor működik**”.

Kívánok minden Kedves Olvasónak – Békés, meghitt, szeretetteljes ünnepeket!

Gyógyszerészük: Mezei Ágnes

TÖBB KALÓRIA SZÁLL EL A HIDEGBEN

Egy átlagosnál hidegebb tél nemcsak a fűtésszámlákat növeli meg, de az elpazarolt kalóriák mennyiségét is. Hazánkban a fűtésre használt energia 30-40 százaléka is elszökhet, pedig a veszteség néha nagyon egyszerű eszközökkel is mérsékelhető. Egy átlagos házból a megszökő energia legnagyobb hányada (32 %) a küldő falakon át távozik, 25 % a nyílászárókon, 15 % a tetőn, 12 % pedig a padlón át tűnik el. A falak utólagos hőszigetelése milliós beruházás, az ablakok és az ajtók cseréje viszont csak több százézes, illetve a szigetelés szilikon szigetelőcsikok beépítésével csak tízezes nagyságrendű, és 1,5-2 év alatt megtérül. A legolcsóbb energiamegtakarítási

módszer egyébként a hőmérséklet csökkentése: ha 25 helyett 20 fokra állítjuk a fűtést, az nagyjából 30 %-os spórolást jelent, és a hőmérséklet meg a „lakott” órák összehangolása segítségével is megfogható a felhasznált energia egyötöde. A fűtőtestek mögé szerelt hőtükör, az ablak alatti fűtések fölé szerelt „légtérelő” polc, a sötétítőfüggöny vagy a redőny éjszakai behúzása mind fokokban mérhető megtakarítást, illetve ingyenfűtést jelent.

Szintén jelentős – de már költségesebb – módszer a kazáncsere: átlagosról kondenzációsra. Ennél többet már csak a megújuló energiaforrások használatával tehetünk.

De az energiaspórolás nem feltétlenül pénzkérdés, és nem is csupán a technika függvénye. Akkor is van rá mód, ha hagyományos kályhával fűtünk: hosszú – például a kéménylyukba ferdén bevezetett – kályhacsővel az egyébként a füsttel távozó hő része átadható a szoba levegőjének.

A LEVESFOGYASZTÁSRÓL

A leves a magyar konyha igen változatosan, sokféle alapanyagból és ízletesen elkészíthető étele. Hidegen vagy melegen fogyasztjuk, általában az étkezés kezdő fogásaként, vagy egytálételként kerül az asztalra, legyen az ebéd vagy vacsora, hétköznap vagy éppen ünnepi alkalom.

A levesek fogyasztása a szokások alapján nemzetenként, földrajzi területenként más-más hangsúlyt kap.

Az átlagos levesfogyasztás esetén 250-400 ml mennyiséget, összetett levesekből – pl. Újházy tyúkhúsleves, Jókai bableves – 500 ml-t, míg erő-, krém- és gyümölcslevesekből 200-250 ml-t szokás tálni. Ez utóbbi mennyiség alkalmas arra, hogy az elfogyasztott leves betöltse étvágyfokozó szerepét, ezzel növelve az étkezés élvezeti értékét, valamint alkalmas a menüsorban való kínálásra. Persze az élvezeti értékét befolyásolja a felhasznált nyersanyagok íze, színe, illata, darabolási módja, a fűszerezés, a sűrítés fajtája, de a felhasznált levesbetét(ek) is.

A levesfogyasztás előnye, hogy fedezi a napi folyadékigényt egy részét. A nyersanyagokból kioldódott tápanyagok könnyen felszívódnak. A jól megválasztott és elkészített leves színével, illatával, ízeinek összhangjával, zamatával és hőmérsékletével étvágygerjesztő. Együttesen beindítják, illetve fokozzák a gyomornedv képződését, s ezzel előkészítik azt a további ételek befogadására és könnyebb emésztésükre. A leves értékes szervezetünk számára, főleg, ha minél több zöldséget, gyümölcsöt tartalmaz, így magasabb lesz a rost-, vitamin- (B, E, béta-karotin) és ásványianyagtartalma (K, Mg).

Az alacsony energiatartalmú zöldség- és gyümölcsleveseket a diétázók is bátran fogyaszthatják, mert nagy mennyiségű folyadék- és rosttartalma miatt viszonylag gyorsan jóllakottság-, telítettségérzetet biztosít. Ennek ismeretében a felsorolt levesek az egészségfenntartó, illetve diétás étrendben (pl. fogyókúra) nemcsak a nagyetkezések részét képezhetik, de két étkezés között, a kisétkelés részeként is fogyaszthatók, pl. nassolás helyett. A gyakori, alacsony energiatartalmú levesfogyasztás segít azoknak, akik sűrűn megéheznek napközben, de félnek a túlzott kalóriabeviteltől, ezért kerülni szeretnék a kekszek, a csokoládé és más, hasonló „finomságok” fogyasztását. Egy tányér alacsony energiatartalmú leves két étkezés között biztosítja a jóllakottság érzését, és folyadékot is juttat a szervezetbe.

Érdemes kitérni az idős emberek folyadékfogyasztási szokásaira is. Gyakori probléma, hogy ritkán és kevés

folyadékot vesznek magukhoz. Hajlamosak megfeledkezni a rendszeres folyadékbevitelről. Egy kellemes ízű, színű és hőmérsékletű, könnyen emészthető levest viszont szívesen elfogyasztanak. Ennek következtében az idős korban gyakorta kialakuló kiszáradás veszélye elkerülhető.

A rendszeres levesfogyasztás egyszerre jelent folyadékpótlást és táplálékfelvételt. A színek, illatok, ízek és hőmérsékletek harmóniájával és változatosságával jótékonyan hat az emésztőrendszer működésére, és nagymértékben hozzájárul a napi folyadékigény kielégítéséhez. Persze, ami az egyik étrendben, diétában előny, az egy másik étrendben hátrány is lehet. A leves nagy mennyiségű folyadék tartalmával hamar jóllakottságérzetet kelt, míg tömegéhez képest relatív alacsony a beltartalmi értéke – kivéve egytálételként fogyasztott leveseink, pl. palóclevés –, amit egy roboráló étrendben csak megfelelő mennyiségű levesbetéttel, különböző sűrítési eljárásokkal (legírózással) tudunk kedvezően befolyásolni.

A rendszeres levesfogyasztásnak nemzetközi tudományos vizsgálatok, felmérések szerint komoly előnyei vannak az egészségmegőrzés teré.

A korszerű konyhatechnológiai műveletekkel, az egészséges táplálkozás ismereteinek gyakorlati alkalmazásával, a leves az egészséges táplálkozás meghatározó eleme lehet.

Kiegyensúlyozott táplálkozás alapja, hogy az elfogyasztott ételek összetételükben, minőségükben és mennyiségükben illeszkedjenek szervezetünk igényeihez, és persze az sem árt, ha mindezt praktikusán be tudjuk illeszteni mindennapjainkba, ha lehet – ez a fogyasztói társadalom igénye – az elkészítési mód és idő lerövidítésével. Ennek kapcsán kell kitérnünk a levesporokra, zacskós levesekre, azok fogyasztására és felhasználásra.

Ezek a termékek nem a XXI. század vívmányai. Leves- és kásporokat már a középkorban is használtak. Nagy Lajos király katonái, valószínűleg Mátyás király híres Feketeseregének tagjai is gabonával kevert húsporot tartottak maguknál, ezt szórták forró vízbe. Ezt a módszert még Ázsiából hoztuk magunkkal, és a középkorban a katonák ételmezésében mindennapos gyakorlat volt, hiszen egy-egy hosszabb hadjáratra nem vihettek magukkal nagy mennyiségben friss alapanyagokat, azok romlás veszélye miatt, ezért a friss élelmiszereket tartósított készítményekkel váltották ki.

Ezeket a termékeket két kritika éri a fogyasztó részéről. Egyrészt a só-, másrészt a tartósítószer-tartalma. A vezető élelmiszer-ipari gyártó cégek a fogyasztói igényt, valamint az egészséges táplálkozás ajánlásait szem előtt tartva, folyamatosan csökkentik a felhasznált nátrium-klorid mennyiséget termékeikben. Száritással, azaz a víz elvonásával tartósítják az alapanyagokat és az egyéb összetevőket, ami gátolja a baktériák elszaporodását, megakadályozva a termék romlását, így ezeknek a termékeknek a többsége manapság tartósítószer-mentes. Természetesen a megfelelő állag és íz eléréséhez ezek a tasakos levesek is tartalmaznak adalékként egyéb összetevőket, melyek egyike sem tartósítószer. Ilyenek pl. bizonyos ízfokozók, aromaanyagok, savanyúságszabályozók, emulgeálószer.

Ezeknek a termékeknek is helye van étkezésünkben, amelyek a fejlett technológiának köszönhetően ma már több hasznos tápanyagot (vitaminok, ásványi anyagok) tartalmaznak mint régebben, de levesfogyasztásunkban az „instant megoldások” mellett a főként friss alapanyagokból, frissen készült levesek kapjanak helyet.

Összefoglalásként elmondható, a levest és a levesfogyasztást táplálkozás-életteni előnyei miatt mind a dietoterápiában, mind az egészséges táplálkozás gyakorlati megvalósításában érdemes felhasználni. Jó étvágyat hozzá!

Forrás: Élelmezés című folyóirat
Scsavnyiczkiné Nagy Ildikó élelmezésvezető

A 6 éves Szabados Réka karácsonyi rajza
TÉLI NÖVÉNYÁPOLÁS

Tavasztól ősziig szebbnél szebb virágok kényeztetnek minket, vagy csupán megjelenésükkel varázsolnak el. Télen azonban a lakásban tartott növények is sajátos üzemmódra kapcsolnak át – kivéve az ilyenkor (is) virágzókat –, éppen ezért hatványozottan oda kell figyelni gondozásukra. Hogy milyen sikerrel tesszük ezt, az csak tavasszal derül ki, így csupán saját és mások tapasztalatára, illetve szakértelmére hagyatkozhatunk. Ám ha betartunk néhány fontos szabályt, nem hibázhatunk nagyot...

A melegigényes, fagyérzékeny, cserepes növények már jó ideje a „teletetőben”, azaz fagymentes helyen vannak. Időnként azért nézzünk rájuk, mert ha kiszárad a talajuk, locsolni kell. Ha a teletetőben sok növényt zsúfoltunk össze, iktassunk be egy-egy rövid szellőztetést!

A szobanövények élettevékenysége is lassabb a hosszú éjszakák miatt – növekedésük lelassul, az anyagcsere folyamatokkal együtt kevesebb vizet párologtatnak, kevesebb tápanyagot használnak. Ezért ritkábban, és a megszokottól kisebb vízmennyiséggel kell öntözni. Az elsárgult, elszáradt leveleket és az elnyílt virágokat szedjük le, de március elejéig semmi esetre se ültessük át, metsszük meg és ne is serkentsük gyorsabb növekedésre, virágzásra a növényeket tápoldatozás útján. Ha eddig nem tettük, helyezük a növényeket kissé távolabb a fűtőtesttől, mert a meleg, száraz levegő káros lehet virágainknak. Ha túlszáraz a levegő otthonunkban a fűtés

miatt, tegyük a növényeket egy csoportba, mert így együtt párologtatnak és párásabb lesz a környezet. A páratartalmat egy egyszerű praktikával is megnövelhetjük: tegyünk a növények alá kavicsos tálcát, szórjunk rá jó vastagon murvát, és erre helyezük rá a virágokat, így elég párát biztosítunk nekik.

A teletetőben lévő növényekhez hasonlóan a lakásban tartottaknál is lényeges a szellőztetés, de vigyázzunk, ha hirtelen rányitjuk az ablakot, könnyen megfázhatnak. Ha kevés a fény otthonunkban, érdemes mesterséges megvilágítással pótolni.

Mindezek alól kivételt képeznek a télen virágzó szobanövények, mint a ciklámen, a mikulásvirág vagy a begónia. A téli virágoknak fontos a megfelelő tápoldatozás és öntözés, hiszen ezek nyáron pihennek és télen aktívak!

RAJZVERSENYRŐL

Az ÁNTSZ Észak-magyarországi Regionális Intézete által meghirdetett „Gyommentes környezetet valamennyiünknek” című regionális óvodáskorú gyermekeknek kiírt rajzpályázaton **Fehér Tícia I. helyezést ért el.** Gratulálunk neki!

Megyei III. osztály Kazincbarcikai Alsövetség 2008. őszi eredménye

	Időpont (2008. év)	Mérkőzés	Helyszín	FELNŐTT		IFI	
				Eredmény	Pont	Eredmény	Pont
1.	08.30.	Perkupa - Hidvérgárdó	idegen	1 : 0	0	6 : 1	0
2.	09.06.	Hidvérgárdó - Tardona	itthon	6 : 0	3	1 : 2	0
3.	09.14.	Nagybarca - Hidvérgárdó	idegen	5 : 3	0	9 : 0	0
4.	09.20.	Hidvérgárdó - Szendrőlád	itthon	0 : 2	0	3 : 0	3
5.	09.28.	Center - Hidvérgárdó	idegen	4 : 2	0	4 : 1	0
6.	10.04.	Rudabánya - Hidvérgárdó	idegen	1 : 3	3	3 : 0	0
7.	10.11.	Hidvérgárdó - Meszes	itthon	2 : 1	3	2 : 3	0

8.	10.19.	Bánhorváti - Hidvégardó	idegen	3 : 5	3	4 : 1	0
9.	11.23.	Hidvégardó - Nekézseny	itthon	4 : 0	3	0 : 0	1
10.	10.26.	Hangony Hidvégardó	idegen	1 : 2	3	-	-
11.	11.08.	Hidvégardó - Hódoscsépány	itthon	1 : 2	0	4 : 1	3

Hidvégardói Krónika

Időszakos közéleti újság. Felelős kiadó: Hidvégardó Polgármesteri Hivatala. e-mail: telenet@t-online.hu
Megjelenik Hidvégardó községben az Önkormányzat támogatásával (3768 Hidvégardó, Tornai út 106. Tel./fax: 06-48/450-001)
Főszerkesztő: Kovács Lászlóné. A szerkesztésben közreműködött: Derján Józsefné, Matusz Tamás és Viszóczy László.
A nyomtatást készítette: a TELEHÁZ Hidvégardó, Tornai út 54. Készült 400 példányban.